

N:o 2.

Ank. till Riksd. Kansli den 27 Jan. 1873, kl. 2 e. m.

Kongl. Maj:ts nådiga Proposition till Riksdagen, angående upphäfvande af det stadgande uti presterskapets privilegier af den 16 Oktober 1723, enligt hvilket presterskapets samt akademie-, gymnasii- och skole-betjentes, äfvensom deras enkors och omyndiga barns gårdar och lägenheter i städerna förklarats fria från borgerligt besvär och tunga; Gifven Stockholms Slott den 3 Januari 1873.

Uti de af Kongl. Maj:t för biskoparne och samtliga presterskapet i Sverige den 16 Oktober 1723 utfärdade privilegier innehåller 10:de punkten följande:

“WI vele ock af särdeles gunst och nåde efterlåta Presterskapet samt Academie-, Gymnasii- och Scholæbetjente i Städerna sina lagfångna, erfda, köpta och bygda gårdar med sine egor och lägenheter i åker, eng, hagar, trädgårdar, humblegårdar och kåhlgårdstomter, som inom Stadsens jurisdiction äro belägna, fria från all borgerlig besvär och tunga, ehvad namn thet hafva kan, så lenge the sjelfve eller theras enkors och omyndiga barn efter them samma theras egna gårdar besittia, och icke någon borgerlig näring eller handtering drifva; i hvilken senare händelse the måtte undergå några emot theras handtering svarande onera realia till stadsens bästa, ther handelen drifves. Men så snart någon annan sätter sig theri att bo och anten under borgerskapet hörer eller någon borgerlig näring drifver och idkar, then skall under berörda frihet intet vara begripen, utan borgerlig besvär undergifven. Och ther så är, att någon prest åstundar köpa egendom eller bygga sig hus eller gård uti the städer, ther Academier, Gymnasier eller goda Scholor äro,

för sina barns uptuchtelse skull eller ock sina hustrus enkiostånd, skal thet honom icke förvägras, utan skola slike vara under ofvanbemälte frihet förståndne, såvida the icke inlåta sig i någon borgerlig näring. Staden till præjudicium, dock kunna såväl the förre, som the senare innehafvare och egare af sådana hus och lägenheter, ther the ofrie äro, icke undandraga sig at betala till Staden tomtören och then så kallade vret- eller jordskatten, samt göra brandwacht; Kommandes med vägröding inom Stadsens distrikt att förhållas efter vanligheten.“

Uti 11:te punkten i Kongl. Resolutionen på presterskapets besvär af den 14 September 1731 förekommer följande förklarande:

“Presterskapet besvärar sig deröfver i underdånighet, att en del Städer vilja draga dem, samt Academiæ-, Gymnasii- och Scholæ-betjente i städerna och deras enkor och omyndiga barn för deras hus och gårdar, oaktadt deruti ingen borgerlig näring idkas, under Båtsmanshällets præstation och utredning, Stadsens contingent, Casseurslön, Borgerskapets herredagspengar, Stadsens byggningshjälp och hushyrepenningar för Rector Scholæ; Och som Kongl. Maj:t finner sådant strida emot 10 § i Kongl. Maj:ts Presterskapet år 1723 confirmerade privilegier, så är Kongl. Maj:ts nådiga vilja, att förenämnde af presterskapet härmed icke böra besväras.“

Genom Kongl. brefvet den 24 Mars 1775 och Kongl. resolutionen den 5 Augusti 1778 har likväl blifvit förklaradt, att ofvanomförmälda stadgande i presterskapets privilegier icke fritoge presterskapet med skolebetjente samt deras enkor och barn att, i mån af hvad på hvars och ens gård och tomt kunde belöpa, bidraga till kyrkas, kyrkogårds, domproste-, kapellans- och klockaregårds byggande i städerna.

Enligt Kongl. kungörelsen den 6 April 1810 har jemväl Presteståndet medgifvit den förändring i förenämnda punkt af presterskapets privilegier, att Presteståndet “bifallit åtagandet af åtföljande onera för stadsegendomar, som tillhöra ecklesiastika personer, utan att af dem bebos.“

Ehuru förberörda stadgande om befrielse för presterskapet med skolebetjente samt deras enkor och omyndiga barn från skyldighet att för de af dem bebodda gårdar och lägenheter i städerna utgöra borgerligt besvär och tunga sålunda varit gällande sedan lång tid tillbaka, har likväl först under de sista åren framställning gjorts af flera till ecklesiastikstaten hörande personer om tillämpning af samma stadgande. Enär emellertid de förhållanden, som för ett och ett halft århundrade sedan föranledde presterskapets befrielse från utgörande af ifrågavarande utskylder, numera ej ega rum, sedan, efter de nya kommunalförordningarnes utfärdande, borgerskapet ej längre utgör det förherrskande elementet i stadskommunen samt de kommunala rättigheterna utsträckts till alla i kommunen bosatta samhällsmedlemmar, synes någon giltig grund ej förefinnas att presterskapet samt skolebetjente skola,

till förfång för öfriga stadskommunens medlemmar, åtnjuta ifrågavarande befrielse.

Härtill kommer, att det ej kan anses vara med den i kommunalförordningarne uttalade grundsats om alla samhällsmedlemmars likställighet i kommunala rättigheter och skyldigheter öfverensstämmande, att en del af kommunens medlemmar på grund af privilegier äro befriade från erläggande af vissa utskylder, under det att de ändock äro berättigade att deltaga i besluten om bestämmande af kommunens utgifter och om dessas bestridande genom skatter, i hvilkas utgörande de sjelfve för sina ifrågavarande fastigheter icke utan vissa inskränkningar äro pligtige taga del.

Med afseende härå och då upphäfvande af omförmälda privilegium, hvilket är af uteslutande personlig beskaffenhet, icke kan föranleda minskning i de fritagna fastigheternas försäljningsvärde, vill Kongl. Maj:t, som är sinnad att till det under instundande höst sammanträdande Kyrkomöte göra framställning i ämnet, härmed föreslå att Riksdagen för sin del måtte besluta, att stadgandet i 10:de punkten af presterskapets privilegier den 16 Oktober 1723, enligt hvilket, jemfördt med Kongl. kungörelsen den 6 April 1810, angående jemkning i Riksståndens privilegier, de presterskapet samt akademie-, gymnasii- och skolebetjente äfvensom deras enkor och omyndiga barn tillhöriga gårdar och lägenheter i städerna, som af dem sjelfva bebos, äro frie från borgerligt besvär och tunga, skall upphöra att vara gällande; dock att sådant icke må leda till rubbning i den privilegierätt, som tillkommer ecklesiastike personer eller deras enkor och omyndiga barn i afseende å de gårdar och lägenheter i städerna, hvilka af dem för närvarande innehafvas.

Kongl. Maj:t förblifver Riksdagen med all Konglig nåd och ynnest städse välbevågen.

OSCAR.

Axel Bergström.

*Utdrag af Protokollet öfver Civil-ärenden, hållet inför Hans Maj:t
Konungen i Stats-Rådet å Stockholms Slott den 3 Ja-
nuari 1873.*

N ä r v a r a n d e :

Hans Excellens Herr Justitie-Statsministern *Adlercreutz*,
Hans Excellens Herr Statsministern för Utrikes ärendena *Björnstjerna*,
Statsråden: *Bredberg*,
Berg,
Friherre *Leijonhufvud*,
Wærn,
Wennerberg,
Bergström,
Friherre *Alströmer* och
Wejdenhielm.

Slutligen uppläste Departements-chefen, Statsrådet *Bergström*, till justering ett, i öfverensstämmelse med Kongl. Maj:ts, uppå Stats-Rådets enhälliga tillstyrkande, den 20 sistlidne December fattade nådiga beslut, uppsatt förslag till nådig proposition till Riksdagen, angående upphäfvande af det stadgande uti presterskapets privilegier af den 16 Oktober 1723, enligt hvilket presterskapets samt akademii-, gymnasii- och skolebetjentes, äfvensom deras enkors och omyndiga barns gårdar och lägenheter i städerna förklarats fria från borgerligt besvär och tunga.

Enligt Stats-Rådets underdåniga tillstyrkande behagade Kongl. Maj:t detta förslag i nåder gilla samt befallde att, i enlighet dermed, proposition, af den lydelse bilagan Litt. C. till detta protokoll utvisar, skulle till Riksdagen aflåtas.

Ex protocollo
Axel Hegardt.